

MONITORIZAREA MASS-MEDIEI ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023

Raport nr.1
1 – 11 octombrie 2023

Acest raport este parte a proiectului „Presa în sprijinul democrației, incluziunii și responsabilității în Moldova” (MEDIA-M), finanțat de USAID, Ambasada Marii Britanii la Chișinău și implementat de Internews în Moldova, care are ca scop promovarea dezvoltării mass-media independente și profesioniste, și crearea unui sector media mai rezistent la presiunile politice și economice.

Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Scopul și obiectivele proiectului: Monitorizarea și informarea publicului cu privire la comportamentul mass-mediei în campania electorală și accesul concurenților electorali la mass-media. Monitorizarea analizează tendințele reportericești care pot afecta performanța instituțiilor mass-media și compromite abilitatea acestora de a oferi publicului informații veridice, echidistante și pluraliste.

Perioada de monitorizare: 1 octombrie – 5 noiembrie 2023

Criteriile de selectare a instituțiilor mass-media supuse monitorizării:

- Audiența / impactul: național, regional
- Tipul de media: audiovizual
- Forma de proprietate: publică, privată
- Limba difuzării: română, rusă

Lista instituțiilor mass-media monitorizate:

Moldova 1 (21:00) – post public, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;

TVR Moldova (18:00) – post cu acoperire națională, difuzează în limba română;

Jurnal TV (19:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;

Pro TV (20:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limba română;

TV 8 (19:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în română și rusă;

Cinema 1 (19:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile rusă și română;

ITV (20:00) – post privat, acoperire națională; difuzează în limbile română și rusă.

Orizont TV (19:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă;

Vocea Basarabiei TV (18:30) – post privat, acoperire națională, difuzează în limba română;

Exclusiv TV (20:00) – post privat, acoperire națională, difuzează în limbile română și rusă.

2. Cadrul metodologic

A fost monitorizat conținutul integral al principalelor buletine de știri zilnice de la fiecare post de televiziune, fiind analizate materialele cu caracter electoral direct și indirect. Materialele au fost supuse unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina dacă sunt favorabile sau defavorabile unui sau altui partid/unei sau altei formațiuni politice. Materialele au fost analizate conform următoarelor criterii de reflectare obiectivă:

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Potrivit standardelor profesionale, Codului deontologic al jurnalistului și Codului Serviciilor Media Audiovizuale, știrile trebuie să fie imparțiale și obiective și să nu favorizeze anumite partide/grupuri/persoane în detrimentul altora. Prezența elementelor discriminatorii în cadrul reportajelor și știrilor constituie un prim criteriu de prezentare a realității prin prisma opiniilor jurnalistului. Filtrarea știrilor și analiza minimă a istoriei și contextului, de asemenea, vorbesc despre apărarea intereselor anumitor actori, dar nu ale publicului larg.

Corectitudinea și echilibrul surselor/pluralismul de opinie

Pentru a fi corecte și echilibrate, materialele trebuie să prezinte toate părțile vizate, în special când e vorba de subiecte controversate, și să trateze în mod egal oponenții. De asemenea, mass-media trebuie să asigure accesul la o multitudine de păreri diverse care ar ajuta auditoriul să-și creeze propria opinie asupra celor întâmplate.

Limbajul și imaginile utilizate

Exagerările și limbajul licențios utilizat în mod deliberat – cum ar fi limbajul peiorativ sau etichetele atribuite anumitor persoane sau organizații, precum și imaginile manipulate astfel, încât anumite părți să apară în lumină negativă – ridică semne de întrebare cu privire la respectarea standardelor etice și profesionale. Comportamentul deontologic al jurnaliștilor este pus la îndoială de cele mai multe ori atunci când imaginile prezintă aspecte ce nu corespund realității, când acestea sunt trucate, dar și atunci când anumite știri sunt ilustrate cu imagini ce nu au legătură cu textul.

3. Datele monitorizării

Moldova 1

Implicarea în campania electorală

În perioada 1-11 octombrie 2023, postul public de televiziune Moldova 1 a difuzat în principalul buletin de știri al zilei 43 de știri ce au avut tangență cu alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023.

Știrile cu caracter electoral direct incluse la rubrica „Electorală 2023” au vizat în mare parte subiecte privind anunțarea candidaților care au depus dosarele pentru a fi admiși în cursa pentru alegerile locale generale. De asemenea, a fost reflectată lansarea în campania electorală a concurenților electorali înregistrați în cursa pentru Primăria Capitalei, dar și a mun. Bălți, accentul fiind pus pe enunțarea priorităților acestora. Câteva știri au prezentat informații generale de la Comisia Electorală Centrală (CEC) despre procesul electoral sau încălcările admise de unii concurenți electorali prezentate de Misiunea de Observare a Alegerilor Promo-LEX. O parte din știri s-au referit la decizia Curții Constituționale (CC) de a suspenda prevederea din Codul Electoral care impunea restricții membrilor fostului Partid Politic Șor (declarat neconstituțional) de a participa în alegeri. De asemenea, Moldova 1 a avut pe post și o știre cu caracter electoral indirect, referitoare la majorările de salarii promise de autorități pentru unele categorii de bugetari.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Știrile și reportajele realizate de Moldova 1 în perioada de raport au respectat principiile neutralității, echidistanței și imparțialității. În știrile inserate la rubrica „Electorală 2023” nu au fost identificate atitudini preferențiale pentru anumiți concurenți electorali, candidaților la funcția de primar fiindu-le oferite șanse egale de prezentare a priorităților lor electorale.

Moldova 1 a oferit acces în știri majorității candidaților și concurenților electorali din Chișinău (15) și Bălți (11), care în intervalul de timp monitorizat au fost înregistrați în cursa electorală și/ori s-au lansat în campanie. Cea mai mare prezență în știri au avut

Ion Ceban, MAN – șase apariții, care a fost citat în calitate de primar (3 ori), lansând acuzații la adresa partidului de guvernare sau răspunzând acuzațiilor la adresa Primăriei Chișinău, și în calitate de candidat electoral (3 ori). Tonalitatea reflectării în știrile respective a fost neutră.

Lilian Carp, candidatul PAS, a fost protagonistul a două știri neutre, de campanie, și a unei știri în care a oferit replică acuzațiilor din partea altui candidat. O altă știre a informat despre prioritățile electorale ale PAS, făcute publice de președintele partidului, Igor Grosu, la o conferință de presă. PAS a fost favorizat de o știre cu caracter electoral indirect în care prim-ministrul Recean trece în revistă Programul „Spor pentru Moldova” ce prevede creșteri salariale și oferirea de indemnizații unice anumitor categorii de bugetari.

De notat că formatul știrilor a fost similar pentru toți candidații și concurenții electorali. Declarațiile acestora au fost ori citate direct, în cele mai multe cazuri, ori parafrazate. Concurenții electorali au fost reflectați echidistant, fără a fi sesizată favorizarea unuia în detrimentul altuia.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

Majoritatea surselor citate sau menționate în știrile supuse monitorizării au fost lipsite de diversitate. De cele mai multe ori, în știri au fost citate sau menționate câte o singură sursă de informare, fără a fi oferită informație de context.

În perioada de raport, Moldova 1 a pus pe post șase știri controversate, echilibrul surselor fiind asigurat în cinci dintre acestea. Într-un singur caz, Moldova 1 a eșuat să ofere dreptul la replică. Este vorba despre știrea în care Ion Ceban, președintele MAN, *„a criticat decizia autorității electorale de a-i suspenda mandatul de edil pe durata campaniei”* (6 octombrie), în care nu a fost solicitată reacția CEC la declarațiile lui Ion Ceban. Într-o altă știre controversată, lui Ion Ceban i-au fost aduse acuzații de *„gestionare a cazurilor de corupție și ilegalități comise la Primăria Capitalei”* de către candidatul la funcția de primar al Chișinăului din partea Platformei DA, Victor Chironda (4 octombrie). Moldova 1 nu a inclus în știre reacția directă a lui Ion Ceban la acuzațiile aduse, făcând însă referire la o declarație anterioară a acestuia la subiectul respectiv și menționând că purtătoarea de cuvânt a lui Ceban nu a răspuns la telefon.

Din perspectiva asigurării egalității de gen, s-a remarcat un dezechilibru evident în favoarea surselor de sex masculin. Majoritatea surselor din știrile relevante de la Moldova 1 au fost bărbați – 41, femeile fiind citate direct ori indirect în șase cazuri.

Limbajul și imaginile video utilizate

În știrile despre implicarea concurenților electorali în campania pentru alegerile din 5 noiembrie, Moldova 1 a utilizat un limbaj neutru, echilibrat, fără a fi sesizate abateri deontologice. Într-un singur caz, Moldova 1 a utilizat eticheta „fugarul Șor”, în cadrul unei știri care îi viza pe doi membri ai Partidului Renaștere, Irina Lozovan și Alexandr Nesterovschi, reținuți și anchetați în dosare penale de finanțare ilegală. Imaginile video au corespuns normelor legale și deontologice.

Implicarea în campania electorală

În perioada 1-11 octombrie 2023, postul de televiziune TVR Moldova a realizat 35 de știri și/sau reportaje despre campania electorală pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023¹. Majoritatea acestora s-au regăsit în rubrica electorală „Alege primarul. Buletin electoral”.

Subiectele materialelor s-au referit la lansarea în campania electorală a candidaților electorali, prezentarea priorităților programelor electorale ale concurenților electorali, rapoartele de monitorizare ale Promo-LEX, detalii despre procesul electoral prezentate de CEC, modificările făcute la Codul Electoral, deciziile Curții Constituționale și opinia Comisiei de la Veneția pe marginea acestor modificări, percheziții la domiciliul unor politicieni, excluderea unor candidați din campania electorală și altele. Majoritatea știrilor analizate s-au referit la procesul electoral pentru alegerile din municipiul Chișinău și Bălți.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

O mare parte a știrilor și reportajelor puse pe post de TVR Moldova, atât cele cu caracter direct, cât și indirect, au fost obiective și echidistante. Materialele electorale au avut aproximativ același format, celor 16 concurenți reflectați fiindu-le asigurat acces egal în știri. Declarațiile concurenților au fost de cele mai multe ori citate direct și în foarte puține cazuri au fost parafrazate.

Majoritatea concurenților electorali au fost reflectați echilibrat, fără a fi remarcată favorizarea acestora. În cazul candidaților și concurenților electorali ai Partidului Șansă și Partidului Renaștere, TVR Moldova a adoptat o atitudine ușor părtinitoare, prezentându-i în majoritatea cazurilor într-o lumină ușor negativă. Părtinirea a fost evidentă în materialele în care faptele au fost amestecate cu opiniile sau au fost făcute generalizări. Astfel, în una din știrile din 2 octombrie, despre *„Încă doi aspiranți la Primăria municipiului Bălți: Alexandru Nesterovschi de la Partidul Renaștere și Victoria Șapa de la Partidul Șansă”*, TVR Moldova a specificat că aceste *„formațiuni ar fi sateliți ai fostului Partid Șor”*, scos în afara legii, utilizând și expresia *„grupul criminal Șor”*, fără însă a specifica cine a făcut această constatare și fără a face trimitere la vreo sursă concretă.

Într-o știre din buletinul din 3 octombrie despre decizia Curții Constituționale care a statuat că reprezentanții fostului Partid Politic Șor trebuie să fie admiși la alegerile locale, dar și la alegerile din următorii cinci ani, jurnaliștii TVR Moldova au recurs la amestecul faptelor cu opiniile, menționând că: *„Marina Tauber s-a dat din nou în spectacol...”*, iar la acțiunea de protest din fața Curții Constituționale *„nu au lipsit din decor nici așa-zișii simpatizanți ai fugarului condamnat Ilan Șor”*. Într-o altă știre din același buletin informativ, despre deputații, dar și candidații electorali din partea Partidului Renaștere Alexandru Nesterovschi și Irina Lozovan, care rămân în arest la domiciliu, fiind anchetați într-un dosar penal de finanțare ilegală, jurnalistul a recurs la

¹ **NOTĂ:** Monitorizarea a vizat buletinele informative principale ale TVR Moldova „Telejurnalul orei 18.00” și „Telejurnalul de weekend” din perioada 1-11 octombrie. Aceasta însă nu a inclus ediția „Telejurnalul orei 18.00” din 5 octombrie 2023 care nu a fost monitorizată din motive tehnice.

generalizare: „*Partidul Renaștere, despre care analiștii spun că ar fi un partid satelit al fostului Partid Șor*”.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

Majoritatea materialelor analizate nu au fost diverse, bazându-se pe o singură sursă de informare. În toate știrile conflictuale, care au vizat acuzații ale unor concurenți electorali la adresa altor concurenți electorali, TVR Moldova a asigurat dreptul la replică.

Majoritatea surselor din știrile difuzate de TVR Moldova au fost bărbați – 31, femeile fiind citate de cinci ori mai puțin – în șase cazuri.

Limbajul și imaginile video utilizate

În cadrul știrilor despre campania electorală pentru alegerile locale din 5 noiembrie 2023, TVR Moldova a utilizat un limbaj neutru, caracteristic știrilor. Postul a recurs la etichetele „*fugarul Șor*” și „*grup criminal Șor*” în mai multe materiale în care era vorba despre Partidul Șor, scos în afara legii, sau despre concurența electorală din partea Partidului Șansă, Cristina Vulpe, care e fosta profesoară a lui Ilan Șor. Imaginile video utilizate pentru a ilustra reportajele au corespuns normelor legale și deontologice.

Jurnal TV

Implicarea în campania electorală

În perioada 1-11 octombrie 2023, postul de televiziune Jurnal TV a difuzat în principalul buletin de știri al zilei 44 de știri cu caracter electoral direct sau indirect, majoritatea fiind inserate în rubrica „Alegeri locale 2023”.

Subiectele materialelor s-au referit la înregistrarea candidaților la funcția de primar din municipiile Chișinău, Bălți, orașele Drochia și Ungheni, precum și la lansarea în campania electorală a concurenților înregistrați. Alte subiecte electorale au vizat decizia Curții Constituționale de a permite membrilor fostului Partid Șor să participe în alegeri și, respectiv, decizia Comisiei pentru Situații Excepționale de a interzice acestei formațiuni să aibă candidați în alegerile locale din 5 noiembrie; perchezițiile efectuate de oamenii legii la sediile partidelor Renaștere și Șansă; reținerea unui cetățean la vamă pentru tentativa de a introduce în țară peste o jumătate de milion de euro, care ar fi fost destinați Partidului Șansă și altele. Tot în perioada de raport, Jurnal TV a difuzat o investigație despre averile acumulate pe durata mandatului de doi consilieri locali din Chișinău, Ruslan Verbițchi, PLDM, și Alexandr Bondarenco, PSRM, care, potrivit postului, ar fi depășit de 3-4 ori veniturile pe care aceștia le dețineau înainte de a fi aleși.

Obiectivitate și imparțialitate. Partizanat politic

Jurnal TV a dat dovadă de echidistanță în reflectarea subiectelor electorale, fără a favoriza sau defavoriza vreun candidat sau concurent electoral. Postul a fost corect și obiectiv, în special în prezentarea secvențelor despre lansarea în campanie a candidaților, care au beneficiat de spațiu egal în știri. Într-o știre cu caracter electoral indirect, Jurnal TV a informat despre modificarea bugetului de stat, incluzând detalii despre Programul „Spor pentru Moldova”, prin care vor fi oferite indemnizații unice și

majorate salariile mai multor categorii de salariați. Tonalitatea reflectării este pozitivă, PAS beneficiind de transferul de imagine a Guvernului.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

Știrile relevante prezentei monitorizării nu au fost diverse, acestea prezentând preponderent o singură perspectivă asupra subiectelor reflectate. Știrile de campanie au avut aceeași structură, cu intro-uri din studio și secvențe scurte de la evenimentele electorale în care candidații își descriu obiectivele și promisiunile. De regulă, știrile au prezentat în bloc câte 3-4 candidați electorali.

Toate cele nouă știri ce au tratat subiecte controversate, incluzând acuzații la adresa guvernării, CEC, a concurenților electorali, au fost echilibrate. Acestea au prezentat ambele părți din conflict sau au menționat că partea acuzată nu a răspuns la solicitarea redacției de a oferi o reacție, cum a fost, de exemplu, în cazul acuzațiilor reprezentanților Partidului Renaștere că ar fi supuși presiunilor din partea autorităților statului.

Dat fiind faptul că numărul de femei candidate în alegerile locale este mai mic în raport cu cel al bărbaților candidați, Jurnal TV a încercat să scoată în evidență prezența femeilor în cursa electorală. De exemplu, prezentatoarea a menționat faptul că, la Drochia, din cei 10 candidați, șase sunt femei, iar în municipiul Chișinău echipa de viitori consilieri municipali pe care a prezentat-o Ion Cioban a fost formată cu respectarea proporției de 40:60. În ansamblu însă, materialele relevante au fost dezechilibrate din perspectiva gender, la Jurnal TV fiind citate 55 de surse de sex masculin și 21 de sex feminin.

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul utilizat de Jurnal TV în știrile electorale a fost, în general, neutru. În câteva cazuri, reporterii au utilizat eticheta „*fugarul Șor*” și „*grupul criminal Șor*”. Este vorba despre știrile care vizau partidele Renaștere și Șansă, ai căror reprezentanți, Alexandr Nesterovschi și Victoria Șapa, care candidează la funcția de primar al municipiului Bălți, au fost puși într-o lumină negativă prin asocierea cu „*fugarul Șor*”. Imaginile care au însoțit materialele electorale au fost difuzate cu respectarea normelor deontologice, cu o singură excepție. În ediția din 6 octombrie, în știrea despre lansarea în campania electorală a candidatului PAS, Lilian Carp, pe post au fost puse cadre de la lansarea în campanie a candidatei PCRM, Diana Caraman.

TV8

Implicarea în campania electorală

În perioada 1-11 octombrie 2023, postul de televiziune TV8 a difuzat în total 24 de materiale informative cu caracter electoral direct sau indirect în cadrul principalului buletin al zilei, dar și al buletinelor din weekend. Dintre acestea, cinci au fost incluse la rubrica „Electorală 2023”, în timp ce alte 19 au fost difuzate în afara rubricii.

Cele mai multe știri au reflectat subiectul legat de decizia Curții Constituționale (CC) de a permite reprezentanților fostului Partid Politic Șor, scos în afara legii, să se înscrie în cursa electorală din 5 noiembrie, dar și la deciziile ulterioare ale Parlamentului și Comisiei pentru Situații Excepționale, care a decis ca candidații pentru alegerile locale din partea acestui fost partid să fie filtrați nominal. De asemenea, au fost difuzate subiecte legate de descinderile procurorilor la domiciliul membrilor Partidului Șansă și „*deconspirarea unui canal ilegal de finanțare din partea lui Ilan Șor*”. TV8 a avut o singură știre despre înscrierea candidaților în cursa electorală, iar într-o altă știre a

menționat la final despre doi noi candidați care au depus dosarul la CEC. Lansarea concurenților în cursa electorală a fost reflectată în două știri. Patru știri din cele cu caracter electoral indirect au vizat majorările de salarii operate de autorități în preajma alegerilor locale și reacțiile ce au urmat. În trei buletine de știri din perioada monitorizată nu au fost incluse subiecte cu caracter electoral.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Postul TV8 a reflectat, în mare parte, imparțial subiectele cu caracter electoral direct, fără a favoriza vreun concurent electoral. Dintre candidații înscriși în cursă, în știri au avut acces reprezentanții a patru partide – PAS (2 ori), PCRM (2 ori), PSRM (o dată) și MAN (o dată), care au fost reflectați neutru. Știrile privind Programul „Spor pentru Moldova” au pus guvernarea și, implicit, PAS atât în lumină pozitivă, cât și negativă.

În același timp, exponenții fostului Partid Politic Șor, care candidează din partea altor partide, au fost ușor defavorizați prin transferul de imagine negativă în știrile privind decizia CC și opiniile juriștilor la subiect, decizia Parlamentului de a opera modificări la Codul Electoral, refuzul autorităților de a o înregistra pe Marina Tauber în cursa electorală pentru Primăria mun. Bălți etc.

În șapte din cele 20 de știri relevante a fost observată tendențiozitate, de cele mai multe ori fiind vorba despre amestecul faptelor cu opiniile. Spre exemplu, într-un material din buletinul din 1 octombrie referitor la faptul că *„magistrații de la CC au suspendat interdicțiile adoptate anterior de majoritatea parlamentară PAS, iar reprezentanții fostului Partid Șor, scos în afara legii, se pot înscrie în cursa electorală din 5 noiembrie”*, TV8 a menționat că *„imediat după decizie, oamenii fugarului Ilan Șor s-au grăbit să depună actele la organele de circumscripție pentru a se înscrie în lupta pentru fotoliul de primar. Unii au reușit deja pe rețelele sociale să se laude cu legitimația de candidat independent”*.

Amestecul faptelor cu opiniile a fost admis și în cadrul unei știri din 3 octombrie, difuzată repetat și pe 8 octombrie, care a informat că *„autoritățile au decis să vândă proprietățile oligarhilor moldoveni din lista sancțiunilor internaționale. Decizia îi vizează pe Vlad Plahotniuc și Ilan Șor...”*. În cuprinsul știrii, prezentatoarea spune: *„Cert este că aceștia controlează afaceri prin persoane interpușe, prin urmare, confiscarea averilor este cel puțin dificilă”*, fără a face trimitere la vreo sursă care să susțină aceste afirmații. Într-o altă știre, din 4 octombrie, prezentatoarea enunță: *„În politica moldovenească nu aduce anul după cât aduce noaptea. După ce aseară CC a dat câștig de cauza grupului Șor, azi dimineață guvernarea a pus în aplicare planul B. Întrunită în ședință, Comisia pentru Situații Excepționale a decis să filtreze nominal pretenții pentru scrutinul din 5 noiembrie. De elaborarea listei negre se vor ocupa atât poliția, cât și SIS, CNA și PG, după care aceasta va fi expediată autorității electorale”*. Jurnalista mai afirmă că *„Guvernarea a pierdut ieri o luptă cu deputații grupului Șor ca dis-de-dimineață să declanșeze alta”*, fără a atribui cuiva aceste afirmații.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

Jumătate (10) din știrile supuse monitorizării în perioada de raport s-au bazat pe surse diverse, oferind diferite perspective cu privire la subiectele abordate și asigurând pluralismul de opinie.

TV8 a inclus în edițiile informative nouă materiale controversate, marea majoritate (șapte) asigurând dreptul la replică celor vizați. Una din cele două știri dezechilibrate se referă la creșterea numărului de cereri de ridicare a imunității parlamentare pentru nouă deputați. În știre se spune că „*lider la acest capitol este oligarhul fugar Ilan Șor pe numele căruia legislativul a acceptat urmărirea penală de 13 ori*”, menționându-se că din cei nouă deputați care au rămas fără imunitate parlamentară, patru sunt din partea fostului Partid Șor. În știre nu se face trimitere și la opinia celor vizați.

În cazul unei alte știri controversate, din data de 5 octombrie, despre „*încă o tentativă eșuată pentru Marina Tauber*”, TV8 a menționat că „*autoritățile au refuzat repetat înregistrarea acesteia pentru cursa electorală de la Primăria Bălți, iar problema este că numele ei a fost trecut în lista celor 102 moldoveni care nu pot candida la alegerile locale*”. TV8 a vorbit despre „*lista neagră*” apărută în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale, însă nu a inclus și opinia Marinei Tauber la subiect.

Din perspectiva gender, majoritatea surselor din știrile difuzate de TV8 au fost bărbați - 61, femeile fiind citate de 18 ori.

Limbajul și imaginile video utilizate

În știrile despre campania electorală, TV8 a utilizat un limbaj neutru, iar imaginile puse pe post au fost în corespundere cu normele deontologice. Totuși, în cazul știrilor care îl vizau pe Ilan Șor, TV8 a folosit de cel puțin 10 ori eticheta „*fugarul Ilan Șor*” sau „*fugarul oligarh Ilan Șor*”.

Pro TV Chișinău

Implicarea în campania electorală

În perioada 1-11 octombrie 2023, postul Pro TV Chișinău a difuzat 35 de subiecte cu caracter electoral direct sau indirect. În mare parte, materialele s-au regăsit la rubrica „*Electorala 2023*” și s-au referit la depunerea actelor de către candidați pentru înregistrarea în calitate de concurenți electorali la Consiliul Electoral de Circumscripție Chișinău, lansarea acestora în campania electorală, acțiuni electorale, informații oferite de CEC etc. Postul a realizat știri și despre decizia Curții Constituționale privind dreptul foștilor membri ai Partidului Șor de a candida în alegeri, însoțite de comentariile autorităților și a diferiților experți. De asemenea, au fost puse pe post și știri despre noile modificări la Codul Electoral votate de Parlament, care prevăd interdicții de a participa în alegeri în cazul membrilor partidelor declarate neconstituționale.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În perioada de raport, Pro TV Chișinău a oferit acces în știrile cu caracter electoral direct pentru 15 candidați în alegerile locale generale care au fost citați sau menționați. De cele mai multe apariții au beneficiat Marina Tauber (candidat independent/ulterior exclusă din cursă) - 3 ori, Lilian Carp (PAS) – 3 ori, Ion Ceban (MAN) – 2 ori, Diana Caraman (PCRM) – 2 ori, Ion Purice (PL) - 2 ori, Cristina Vulpe (Partidul Șansă) – 2 ori, Alexandr Nesterovschi (Partidul Renaștere) - 2 ori, Andrei Donică (Mișcarea Profesioniștilor „Speranța-Nadejda”) – 2 ori.

În general, în știrile monitorizate nu au fost identificate predilecții față de vreun candidat sau concurent electoral, postul reflectând, în mare parte, neutru activitatea acestora și procesul electoral. În câteva materiale s-a observat tendențiozitate la selecția

informației, candidați apărând în ipostaze defavorabile sau favorabile. De exemplu, în știrea despre lansarea în campanie a candidatului PSRM, Adrian Albu, s-a menționat că „șirul promisiunilor a fost lung, iar, în unele momente candidatul mai uita cuvintele, iar colegii o făceau pe sufleorii” (6 octombrie). În știrea despre lansarea în campanie a candidatei PCRM, Diana Caraman, s-a specificat că evenimentul de lansare „a fost întrerupt de un incident, vântul puternic a dat jos drapelele instalate în dreptul tribunei”, candidata apărând în imagine derutată (6 octombrie). În același buletin, în știrea despre lansarea candidatului PAS în campanie au fost inserate informații care îl favorizează. Pe lângă intervenția lui Lilian Carp a fost inclusă și declarația președintelui Parlamentului, Igor Grosu, președintele PAS, care afirmă că „avem nevoie de primari, de consilieri europeni, pro-europeni...vreau să-i aud pe candidați, sunt de acord cu mine?”, precum și salutul premierului Dorin Recean, prezent la eveniment: „Vreau să salut aici echipa Europaa...Iată eu am luat-o înaintea voastră. Repetăm, echipaa Europaa...Bravo de data asta!”. Ion Ceban, candidat MAN, a fost prezentat cu accente depreciative într-o știre despre acțiunile electorale ale mai multor candidați, în care se specifică că acesta „s-a lăudat cu un plan de dezvoltare a orașului” și că „a prezentat un power point cu viziunile sale despre dezvoltare a orașului pentru următorii 15 ani care nu conținea decât o poză și un titlu” (11 octombrie).

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

Majoritatea știrilor analizate (27) nu au asigurat pluralismul de opinie, prezentând o singură perspectivă cu referire la subiectul abordat, iar în opt cazuri materialele au asigurat pluralismul de opinie.

În perioada de raport, Pro TV Chișinău a avut trei materiale controversate, în toate fiind asigurat echilibrul surselor.

Postul a asigurat un echilibru de gen relativ, oferind acces în știri unui număr de 37 de bărbați și 22 de femei.

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul utilizat în știrile electorale a fost, în general, neutru, cu excepția a șapte știri în care a fost folosită eticheta „fugarul Șor”. Este vorba despre materialele care i-au vizat pe reprezentanții Partidului Șansă și Partidului Renaștere sau cele care s-au referit la decizia Curții Constituționale și la noile modificări la Codul Electoral. Imaginile care au însoțit materialele electorale au respectat normele deontologice.

Cinema 1

Implicarea în campania electorală

În perioada de monitorizare 1-11 octombrie 2023, postul de televiziune Cinema 1 a inclus 33 de subiecte din domeniul electoral în edițiile buletinului din orele serii, pus pe post de luni până vineri. Majoritatea s-au regăsit în cadrul rubricii „Electorală 2023”.

Subiectele au reflectat lansarea în campania electorală pentru alegerile locale generale a mai multor candidați și partide, prezentarea anumitor priorități și programe electorale ale candidaților, modificări ale Codului Electoral și poziția Comisiei de la Veneția privind aceste modificări, constatări ale Asociației Promo-LEX, declarații și acuzații făcute de unii candidați la funcția de primar al municipiului Chișinău etc.

Cinema 1 a mai reflectat și conferința de presă a Inspectoratului General al Poliției privind o schemă de finanțare ilegală a unor formațiuni politice.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În perioada de monitorizare, în materialele difuzate de postul de televiziune Cinema 1 nu au fost înregistrate abateri de la normele deontologice în măsură să ducă la distorsionarea realității. Postul a reflectat în știri 12 concurenți electorali, în mare parte neutru și echilibrat. Cele mai multe apariții i-au revenit lui Ion Ceban, actualul primar al municipiului Chișinău, care candidează la un nou mandat de edil din partea formațiunii MAN. Acesta a fost subiect de știre în șase materiale, în jumătate fiind vorba despre acuzații lansate fie de el, fie de alți candidați la adresa sa. Candidatul MAN mai apare felicitând profesorii cu ocazia zilei lor profesionale, în același context menționându-se despre faptul că municipalitatea a oferit cadrelor didactice premii bănești și diplome. Totodată, Cinema 1 a prezentat rezultatele unui sondaj realizat de compania iData și în care, între altele, se menționează că Ion Ceban este favorit la alegerile locale din acest an. La fel, într-o altă știre, este reflectată lansarea în campania electorală a lui Ion Ceban și a echipei sale. Ceilalți concurenți electorali au fost subiect de știre în câte unul sau două materiale.

Pe lângă două știri privind participarea lui Lilian Carp, candidatul PAS, în campanie, Cinema 1 a mai difuzat două știri în care subiecți de știre au fost exponenții PAS. În una dintre acestea, sunt reflectate declarațiile deputatului PAS Vasile Grădinaru despre măsurile luate împotriva celor *„care fac parte din grupările criminale”*, în contextul modificărilor la Codul Electoral. Într-o altă știre sunt reflectate declarațiile lui Igor Grosu, președintele PAS, privind prioritățile formațiunii pentru alegerile locale generale.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

În perioada de referință, Cinema 1 a asigurat spațiu de emisie pentru majoritatea candidaților electorali și/sau partidelor politice în funcție de evenimentele electorale. De remarcat este faptul că, în perioada de monitorizare, Cinema 1 nu a reflectat implicarea în campania electorală a Partidului Șansă.

În cea mai mare parte, în materialele cu caracter electoral direct difuzate în intervalul 1-11 octombrie, Cinema 1 a inclus opinia unei singure surse și nu a oferit informații de context. Pluralismul de opinie a fost asigurat în trei știri privind modificările la Codul Electoral. Totuși, în aceste știri nu au fost incluse părerile politicianilor vizați de aceste modificări.

Cinema 1 a difuzat 11 știri care fie au avut caracter acuzator la adresa autorităților publice locale și a lui Ion Ceban, fie au conținut acuzații lansate de Ion Ceban la adresa autorităților centrale. În cazul a șapte știri a fost asigurat dreptul la replică, iar patru materiale au fost dezechilibrate. Dreptul la replică a lipsit într-o știre în care Ruslan Codreanu (Blocul Electoral „Ruslan Codreanu”) este citat cu o acuzație la adresa autorităților municipale - *„din banii noștri se plătește cel mai scump pavaj, cele mai scumpe autobuze”*, precum și într-o știre în care politicianul spune că Primăria mun. Chișinău este în prag de faliment. Dreptul la replică lipsește și în știrea în care Vasile Grădinaru, deputatul PAS, vorbește despre războiul de pe arena politică și măsurile întreprinse împotriva celor *„care fac parte din grupările criminale și nu au treabă cu democrația, și nu au treabă cu guvernarea Republicii Moldova și nu ar trebui să aibă, să rămână acolo, în gruparea criminală, până intră la pușcărie”*, dar și în știrea privind

schema de finanțare ilegală a unor formațiuni politice, deși Cinema 1 nu precizează la cine se referă sursele.

Din punctul de vedere al asigurării egalității de gen, postul a dat prioritate surselor de sex masculin (35), în detrimentul surselor de sex feminin (9), fapt ce poate fi explicat prin includerea în buletine a materialelor cu caracter electoral direct, candidații fiind în majoritate bărbați.

Limbajul și imaginile video utilizate

Cinema 1 nu a utilizat limbaj discriminatoriu la adresa concurenților electorali în știrile difuzate. În ceea ce privește imaginile, acestea au fost neutre și au respectat standardele etice și profesionale.

ITV

Implicarea în campania electorală

În perioada de raport, postul de televiziune ITV a difuzat în principalul buletin de știri al zilei, de limbă rusă, 43 de știri și/sau reportaje relevante prezentei monitorizării, dintre care 41 de știri au fost incluse în rubrica „Electorală”.

Acestea au vizat preponderent procesul electoral, lansarea în campanie a concurenților electorali, prioritățile programelor electorale ale candidaților. De asemenea, ITV a reflectat modificările făcute la Codul Electoral ce prevedeau restricționarea participării în cursa electorală a foștilor membri ai Partidului Politic Șor, interzis prin lege, a informat despre decizia CC pe marginea acestora, reacțiile Comisiei de la Veneția, precum și opiniile unor politicieni, juriști și candidați electorali la acest subiect. Două știri au fost prezentate în afara rubricii electorale - subiectul privind decizia CC și subiectul privind lista persoanelor identificate de instituțiile statului care vor fi private de dreptul de a candida în alegerile locale.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În majoritatea știrilor relevante prezentei monitorizării informația a fost prezentată părtinitor, reprezentanții și candidații Partidului Renaștere și ai Partidului Șansă fiind reflectați pe larg, preponderent în lumină pozitivă. S-a pus accent pe știrile cu și despre candidații electorali ai Partidului Renaștere - Vasile Bolea, Alexandr Nesterovschi și Irina Lozovan, și a Partidului Șansă – Cristina Vulpe, știri cu prezența acestora fiind inserate în fiecare buletin informativ monitorizat. Ca și timp de emisie, materialele respective au fost mai extinse, au inclus mai multe detalii și informație de context. În cazul celorlalți candidați știrile s-au rezumat fie la prezentarea informației de la conferințele de presă, fie la inserarea opiniilor unor candidați față de acțiunile PAS și/sau ale guvernării.

O abatere, la limita publicității electorale directe în favoarea Partidului Renaștere, a fost identificată în buletinul informativ din 9 octombrie în știrea despre conferința de presă a reprezentanților Partidului Renaștere, care au vorbit despre „*presiunea fără precedent la care este supusă formațiunea din partea PAS și a guvernării*”. În cadrul știrii respective, jurnaliștii ITV au accentuat că: „*Partidul a deschis conturi bancare și a solicitat alegătorilor să doneze pentru susținerea partidului în alegeri. Detalii despre*

acestea pot fi găsite pe pagina web a Partidului, dar și pe contul Partidului de Telegram”.

Sub aspect deontologic, ITV a admis în una din știrile din 4 octombrie intitulată „*Reacția politologilor și juriștilor*” – un caz de **generalizare**, menționând că „*Alegerile deja au fost falsificate. Guvernarea șantajează opoziția prin instituțiile de stat pe care le controlează... Așa spun juriștii, politologii comentează deciziile...*”.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

În perioada de raport, ITV a menționat și citat în știrile electorale 18 candidați la funcția de primar și consilier pentru municipiul Chișinău, municipiul Bălți, orașul Ocniița și municipiul Comrat. Candidații Partidului Șansă și cei ai Partidului Renaștere au fost citați în câte cinci știri, cei ai PAS - două știri, iar ceilalți – au fost citați în câte o știre fiecare.

Cu referire la corectitudinea și echilibrul surselor, acesta a fost asigurat în toate știrile conflictuale, care au lansat acuzații la adresa unor concurenți electorali sau politicieni. În toate cele șase știri conflictuale, fie a fost inclusă opinia părții acuzate, fie s-a menționat clar că jurnaliștii au încercat să o afle.

Din perspectiva asigurării egalității de gen, balanța a fost înclinată în favoarea bărbaților, care au fost citați de 45 de ori, față de 15 surse femei.

Limbajul și imaginile video utilizate

Limbajul utilizat de ITV în știrile cu caracter electoral a fost neutru, caracteristic știrilor. Imaginile video difuzate au corespuns normelor deontologice și legale.

Orizont TV

Implicarea în campania electorală

În perioada de monitorizare, în edițiile principalului buletin al zilei, difuzat de luni până vineri, Orizont TV a pus pe post 52 de subiecte din domeniul electoral. Toate s-au regăsit la rubrica „Electorală 2023”.

Materialele au reflectat înregistrarea în cursa electorală și lansarea în campania pentru alegerile locale generale a mai multor concurenți electorali; decizia Curții Constituționale prin care s-a declarat neconstituțional articolul din Codul Electoral ce interzicea exponenților Partidului Șor, scos în afara legii, să participe la alegeri; modificări ale legislației electorale și reacțiile ce au urmat; percheziții la domiciliul mai multor activiști și lideri locali ai formațiunilor politice Renaștere și Șansă; plângerea depusă la Procuratură de Ilan Șor prin care a cerut tragerea Arinei Spătaru, președinta ALDE, la răspundere penală; situația de „*sărăcie și devastare*” din satul Chirca, raionul Anenii Noi; sesizări depuse la Comisia Electorală Centrală etc.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În perioada de referință, Orizont TV a asigurat spațiu de emisie pentru majoritatea candidaților electorali și/sau partidelor politice în funcție de evenimentele electorale. Postul a reflectat în total 17 candidați și concurenți electorali, acordând prioritate

reprezentanților Partidului Renaștere și Partidului Șansă, care au fost vizați în total în opt materiale. Ceilalți concurenți au fost citați/menționați de 1-3 ori.

Totodată, Orizont TV a acordat spațiu extins fostului Partid Politic Șor și exponenților acestuia. Astfel, postul a reflectat în 14 știri tentativa Marinei Tauber de a candida independent la funcția de primar al mun. Bălți și refuzul autorităților electorale de a o înregistra în cursă, decizia Curții Constituționale prin care a fost suspendat articolul din Codul Electoral ce interzicea reprezentanților Partidului Șor, declarat neconstituțional în iunie 2023, să participe la alegeri, precum și imediatele modificări la legislația electorală care au readus restricții pentru exponenții acestei formațiuni de a candida. Într-o știre extinsă (6 min. 57 sec.), Orizont TV a relatat despre plângerea depusă de Ilan Șor la Procuratură pentru a o trage la răspundere penală pe Arina Spătaru, președinta ALDE. Felul în care a fost abordată cea de-a doua parte a materialului prin care se analizează parcursul partidului condus de politiciană denotă părtinire din partea autorilor știrii. De exemplu, jurnaliștii nu au amintit că Ilan Șor este liderul formațiunii declarate neconstituționale.

În alte cinci știri, Orizont TV a reflectat implicarea în campania electorală a Partidului Șansă, inclusiv a Cristinei Vulpe, despre care jurnaliștii Orizont TV menționează că este profesoară de limba română „*pe care i-a predat-o și lui Ilan Șor*”. În aceste materiale a putut fi urmărită o anumită doză de părtinire. În prima știre, jurnaliștii au însoțit-o pe Cristina Vulpe la CEC în momentul în care a depus actele pentru a fi înregistrată în calitate de concurentă. În același material, Orizont TV difuzează imagini din fața sediului Primăriei municipiului Chișinău și anunță: „*Alături de Cristina Vulpe au fost nu doar colegii din Partidul Șansă, ci și susținători ai formațiunii politice*”. Imaginile sunt însoțite de o ambianță în care reprezentanta formațiunii este aplaudată. Urmează vocea unei femei care susține: „*Tinerii cred în ea, vârstnicii la fel. Toată familia mea o susține, o iubim, o respectăm. Deși este candidat relativ nou, deocamdată o cunosc puțini, dar încă o să auziți de ea*”.

Părtinitor poate fi considerat și materialul în care Cristina Vulpe oferă o declarație despre starea curților din municipiul Chișinău. Jurnaliștii au însoțit-o într-o curte a unui bloc de locuit din sectorul Buiucani pentru a o filma pe fundalul unei curți care, potrivit Cristinei Vulpe, este într-o stare dezastruoasă. De remarcat este însă faptul că microfonul care apare în imagini nu are însemnele Orizont TV sau ale unei alte redacții, iar postul de televiziune nu precizează dacă aceste declarații ar fi fost făcute pentru o altă instituție de presă. Părtinitoare a fost abordarea Orizont TV și în buletinul difuzat pe 11 octombrie. În cadrul rubricii „Electorală 2023”, postul de televiziune relatează despre „*sărăcia și devastarea*” din satul Chirca, raionul Anenii Noi, condus de un exponent al PSRM. Un bărbat care este prezentat drept locuitor al satului Chirca este citat cu următoarea afirmație: „*Să facă să fie bine pentru sat, așa cum au făcut la Orhei pentru copii și pentru adulți, să facă așa ca și prețurile pentru produsele alimentare să scadă*”.

La finalul buletinului, Orizont TV a pus pe post un material în care subiect de știre este candidatul Partidului Coaliția pentru Unitate și Bunăstare, Sergiu Pîslaru, și care „*a remarcat că în ultimii ani municipiul Orhei s-a schimbat simțitor și a subliniat că acest proces trebuie să continue*”. Și în acest caz, declarațiile au fost făcute în lipsa unui eveniment electoral, microfonul care apare în imagini nu are însemnele Orizont TV sau ale unei alte redacții, iar postul de televiziune nu precizează dacă aceste declarații ar fi fost făcute pentru o altă instituție de presă.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

În majoritatea materialelor relevante - 20 de știri - a fost asigurat pluralismul de opinii, știrile incluzând diverse opinii și prezentând informații de context.

Toate cele 26 de subiecte controversate au fost echilibrate prin oferirea dreptului la replică și/sau prin citarea persoanelor/instituțiilor vizate de subiecții știrilor.

Din punctul de vedere al asigurării egalității de gen, postul a dat prioritate surselor de sex masculin (70), în defavoarea celor de sex feminin (31), majoritatea candidaților înscriși în campania electorală pentru alegerile locale generale fiind bărbați.

Limbajul și imaginile video utilizate

Orizont TV nu a utilizat limbaj discriminatoriu la adresa concurenților electorali în știrile difuzate. Imaginile utilizate au fost neutre, conform normelor etice și profesionale.

Vocea Basarabiei TV

Implicarea în campania electorală

În perioada de raport, postul de televiziune Vocea Basarabiei a difuzat în buletinul serii 20 de știri relevante prezentei monitorizării, dintre care 12 cu caracter electoral indirect. Acestea au inclus subiecte privind Programul „Spor pentru Moldova” și reacția profesorilor vizavi de acest subiect, viziuni ale exponenților Parlamentului privind viitorul european al Republicii Moldova, opinii ale liderilor europeni privind rolul președintei Sandu în integrarea europeană etc. Alte opt știri au fost incluse în rubrica electorală, vizând preponderent procesul electoral și debutul campaniei electorale, inclusiv lansarea în campanie a primilor concurenți electorali și înregistrarea altor candidați în cursa electorală. Două din buletine nu au inserat nicio știre cu tentă electorală.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

Majoritatea știrilor relevante puse pe post de Vocea Basarabiei TV în perioada de raport au fost imparțiale și obiective, protagoniștii beneficiind de spațiu relativ egal. În știrile cu tentă electorală directă sau indirectă au fost citați reprezentanții a cinci concurenți – PAS (3 ori), PSRM, PCRM, Partidul Șansa și Partidul Renaștere – câte o dată. Postul a menționat în știri și alți candidați electorali înscriși în cursa pentru Primăria Chișinău și pentru alte localități din republică.

Vocea Basarabiei TV a difuzat în total patru știri de campanie în buletinele monitorizate. Este vorba despre concurenții electorali pentru Primăria Chișinău Lilian Carp (PAS), Adrian Albu (PSRM) și Diana Caraman (PCRM), și despre PAS, al cărui președinte Igor Grosu, care a prezentat informații despre numărul de candidați și angajamentele asumate de PAS în campania pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023.

De notat că o parte din materialele cu caracter electoral indirect au fost în măsură să-i pună în lumină pozitivă, dar și negativă pe reprezentanții administrației publice centrale și, respectiv, pe concurenții PAS în campania electorală. Astfel, știrile privind Programul „Spor pentru Moldova” (3) în care s-a vorbit despre creșterea salariilor și oferirea de indemnizații unice anumitor categorii ale populației, alături de materialele

În care reprezentanții APC vorbesc despre lupta cu corupția și integrarea europeană (3) au fost favorabile exponenților PAS prin transferul de imagine pozitivă. În același timp, unele știri privind reacțiile profesorilor față de acest program, dar și materialele de problemă despre situația precară în care se află anumite categorii ale populației (5), au fost defavorabile pentru PAS.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

Majoritatea știrilor analizate au citat preponderent o singură sursă de informație, fără a fi asigurat pluralismul de opinie.

Dintre cele șapte știri de conflict, în șase a fost asigurat dreptul la replică, iar în una echilibrul a fost asigurat parțial. Astfel, în știrea din buletinul din 4 octombrie care informează despre decizia Parlamentului de a introduce în Codul Electoral restricții individuale pentru anumite categorii de persoane de a candida în alegeri, este citat direct Igor Grosu, președintele Parlamentului, și Vlad Bătrîncea, BCS, fără a fi incluse și opiniile ale persoanelor afectate direct de această decizie.

În știrile difuzate de postul Vocea Basarabiei TV a fost asigurat echilibrul de gen, 22 dintre surse fiind femei și 28 - bărbați. Rata mare a surselor de sex feminin se explică prin prezența acestora în materiale de gen Vox Populi.

Limbajul și imaginile video utilizate

În știrile analizate, Vocea Basarabiei TV a utilizat un limbaj neutru, caracteristic știrilor. Imaginile video care au ilustrat reportajele au corespuns normelor legale și deontologice.

Exclusiv TV

Implicarea în campania electorală

În perioada de raport, Exclusiv TV a difuzat șase subiecte cu caracter electoral direct și indirect. Știrile s-au referit la noile modificări la Codul Electoral votate de Parlament, după decizia Curții Constituționale, la perchezițiile care au vizat activiștii ai unor partide politice, suspectați de spălare de bani și finanțarea ilegală a formațiunilor. O singură știre a oferit informații despre candidații admiși în cursa electorală pentru Primăria Chișinău.

Imparțialitate și obiectivitate. Partizanat politic

În materiale relevante prezentei monitorizări au fost respectate criteriile de imparțialitate și obiectivitate. Dat fiind numărul mic de materiale cu caracter electoral, în perioada monitorizată nu au fost identificate tendințe de favorizare sau defavorizare a candidaților electorali.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie

În perioada monitorizată, Exclusiv TV i-a citat și menționat în știrile cu caracter electoral indirect pe următorii candidați: Marina Tauber (candidat independent/ulterior exclusă din cursă) - două ori, Lilian Carp (PAS) - o dată, Arina Spătaru (ALDE) - o dată, Partidul Șansă - o dată și Partidul Renaștere - o dată.

Edițiile de știri monitorizate au conținut două materiale controversate. Unul s-a referit la finanțarea ilegală a partidelor (3 octombrie), iar altul - la noile modificări la Codul Electoral votate de către Parlament (4 octombrie), ambele fiind echilibrate.

În știrile monitorizate a fost asigurat echilibrul de gen, fiind citați direct șase bărbați și șase femei.

Limbajul și imaginile video utilizate

În cadrul știrilor cu caracter electoral direct sau indirect, Exclusiv TV a utilizat un limbaj neutru. Imaginile puse pe post au fost în corespundere cu normele deontologice.

CONCLUZII GENERALE

În perioada 1-11 octombrie 2023, în reflectarea campaniei electorale de către 10 posturi TV monitorizate au fost înregistrate următoarele tendințe generale:

- Postul public de televiziune **Moldova 1** a reflectat scrutinul corect și echidistant, oferind acces egal în știri majorității concurenților electorali, fără a favoriza sau defavoriza evident vreunul dintre ei.
- Postul **TVR Moldova** a oferit spațiu de emisie pentru majoritatea concurenților electorali, pe care i-a reflectat echilibrat și nepărtinitor, cu excepția partidelor Șansă și Renaștere prezentați mai mult în lumină ușor negativă.
- **Jurnal TV** a reflectat obiectiv și nepărtinitor campania electorală, acoperind activitățile majorității concurenților electorali, pe care i-a tratat egal și nepărtinitor.
- Postul **Pro TV Chișinău** a reflectat neutru activitățile majorității concurenților electorali, fără abateri grave de la prevederile deontologice și fără a-i pune în lumină pozitivă sau negativă.
- **TV 8** s-a implicat sporadic în reflectarea campaniei electorale, oferind acces în știri unui număr limitat de concurenți electorali. Materialele electorale au fost imparțiale și nu au favorizat vreun concurent electoral în detrimentul altuia.
- **Cinema 1** a asigurat spațiu de emisie pentru majoritatea candidaților și concurenților electorali în funcție de evenimentele electorale. Cinema 1 l-a favorizat ușor pe Ion Ceban prin materialele difuzate în perioada de monitorizare.
- **ITV** a reflectat evenimentele cu implicarea majorității concurenților electorali, favorizând în mod evident candidații Partidului Șansă și pe cei ai Partidului Renaștere prin maniera tendențioasă de prezentare.
- **Orizont TV** a favorizat Partidul Șansă prin numărul mare de materiale în care reprezentanții acestei formațiuni au fost subiecți de știre și prin atitudinea părtinitoare în reflectarea activităților candidatei partidului la funcția de primar al municipiului Chișinău.
- **Vocea Basarabiei TV** a oferit acces în știri unui număr mic de concurenți electorali, reflectând campania neutru, fără a fi observată tendințe de favorizare sau defavorizare a concurenților.
- **Exclusiv TV** nu a reflectat subiectele cu caracter electoral direct și respectiv nu a oferit acces în știri concurenților electorali.

RECOMANDĂRI

- Radiodifuzorii să utilizeze rapoartele de monitorizare ca instrumente de autoreglementare și să elimine carențele, astfel încât activitatea lor să fie conformă cu normele legale și ale Codului deontologic al jurnalistului:
 - Să informeze corect, imparțial și echidistant alegătorii.
 - Să asigure pluralismul și diversitatea de opinie, prin includerea în știri a mai multor perspective cu privire la subiectul reflectat.
 - Să ofere dreptul la replică tuturor părților vizate în cazurile de conflict.
 - Să promoveze egalitate de gen prin citarea mai multor surse de sex feminin.
- Consiliul Audiovizualului să folosească rapoartele de monitorizare pentru a se autosesiza și a evalua dacă posturile de televiziune monitorizate au respectat dreptul cetățenilor la o informare completă, obiectivă și veridică și dreptul concurenților electorali de a avea acces egal la mass-media.
- În cazul constatării abaterilor de la prevederile legale, Consiliul Audiovizualului să aplice sancțiuni proporționale frecvenței și gradului încălcărilor admise.